

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА НАУКОВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА БІБЛІОТЕКА
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ АГРАРНОЇ НАУКИ, ОСВІТИ І ТЕХНІКИ
ІНСТИТУТ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ЗАХІДНОГО ПОЛІССЯ НААН

НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АГРОВИРОБНИЦТВА ЯК ЗАПОРУКА ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ВЧОРА, СЬОГОДНІ, ЗАВТРА

МАТЕРІАЛИ
X НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

м. Київ,

16-17 вересня 2026 р.

УДК 93/94:37:001:63+62(477)(043)

Н 34 *Друкується згідно з рішеннями вченої ради Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН (протокол № 9 від 24 вересня 2026 р.)*

Н 34 **Науково-інноваційний розвиток агровиробництва як запорука продовольчої безпеки України: вчора, сьогодні, завтра**: матеріали X Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 16–17 вересня 2026 р. / НААН, ННСГБ, Ін-т історії аграр. науки, освіти та техніки, ІСГ Західного Полісся НААН; редкол.: В.А. Вергунов (гол. ред.), С. В. Нижник (від. секр.) та ін. Київ, 2026. 353 с.

Збірник матеріалів X науково-практичної конференції «Науково-інноваційний розвиток агровиробництва як запорука продовольчої безпеки України: вчора, сьогодні, завтра» висвітлює актуальні питання розвитку аграрної науки, інноваційних технологій та їх упровадження у виробничу практику. У матеріалах конференції представлено результати досліджень з теоретико-методологічних засад інноваційного розвитку агропромислового комплексу, трансферу наукових розробок, інформаційно-бібліотечного забезпечення аграрної галузі, міжнародного наукового співробітництва та інтеграції української аграрної науки до Європейського дослідницького простору. Окрему увагу приділено історико-науковому осмисленню інноваційного розвитку агровиробництва, питанням післявоєнного відновлення аграрного сектору та зміцнення продовольчої безпеки України. Збірник репрезентує науковий доробок дослідників і сприяє обміну досвідом, розвитку міждисциплінарної взаємодії та формуванню перспективних напрямів інноваційного розвитку аграрної сфери.

Матеріали збірника можуть бути корисними для науковців, освітян, практиків аграрної галузі, студентів і всіх, хто цікавиться проблемами інноваційного розвитку та продовольчої безпеки.

СКЛАД РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Голова: **Вергунов В.А**., д-р с.-г. наук, д-р іст. наук, професор, академік НААН;

Секретар: **Нижник С.В**., канд. іст. наук, старший дослідник;

ЧЛЕНИ:

Аннєнков І.О., канд. іст. наук, старший дослідник;

Аннєнкова Н.Г., д-р іст. наук, доцент;

Бей Р.В., д-р.іст. наук, с.н.с, академік НААН;

Демуз І.О., д-р.іст. наук, професор;

Каштанова Т.В., канд.іст.н., старший дослідник;

Корзун О.В., д-р іст. наук, доцент;

Кучер В.І., д-р іст. наук, професор;

Підгайна Т.М., канд. іст. наук; старший дослідник;

Соловей Г. М., канд. іст. наук; старший дослідник;

Татарчук Л.М., канд. іст. наук; старший дослідник;

Уткін О.І., д-р іст. наук, професор;

Щебетюк Н.Б., д-р іст. наук, с.н.с.;

Юрчак Е.В., канд. іст. наук.

УДК 93/94:37:001:63+62(477)(043)

Угрін О. М., Біднина І. О. ЕНДОФІТНО-РИЗОБІАЛЬНА ІНОКУЛЯЦІЯ СОЇ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ЧИННИК ЗМІЦНЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ …….. ***99***
Фесенко П. О. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ «РАЦІОНАЛЬНОГО НАСІННИЦТВА» В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ГІДРОТЕРМІЧНИХ УМОВАХ СТЕПОВОЇ ЗОНИ …… ***102***
Юраш А. П. ТЕОРЕТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАБІЛІЗАЦІЇ КУРСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТРАКТОРА З ТЕХНОЛОГІЧНОЮ МАШИНОЮ …… ***105***
Яценко С. В. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ АДАПТАЦІЇ АГРОЕКОСИСТЕМ ДО ЗМІН КЛІМАТУ …….. ***106***

Секція 2. Розроблення механізму трансферу інновацій в умовах агропромислових регіонів України

Беспалов І. М., Онищенко О. І., Нікіпелова О. М. БІОЛОГІЗОВАНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ОСНОВНИХ АГРОКУЛЬТУР – ШЛЯХ ДО ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНОСТІ РОСЛИННОЇ ПРОДУКЦІЇ ***109***
Камінський І. Я. МЕХАНІЗМ ТРАНСФЕРУ АГРАРНО-ТЕХНІЧНИХ ІННОВАЦІЙ У ГАЛИЧИНІ: ДОСВІД ДОСЛІДНОЇ СТАНЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ МАШИН І ЗНАРЯДЬ У ДУБЛЯНАХ (1874–1879 рр.) …… ***110***
Каражбей Г. М., Каражбей А. М. ЦИФРОВА ЕКОСИСТЕМА СУЧАСНОГО НАСІННИЦТВА В УКРАЇНІ …….. ***112***
Коваленко Н. П., Поспєлова Г. Д. ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ ТА ЦИФРОВИЙ МЕХАНІЗМ ТРАНСФЕРУ ІННОВАЦІЙ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ СЕКТОРІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ……..… ***115***
Немиря М. Г. ВІД НАУКОВОЇ РОЗРОБКИ ДО ГОСПОДАРСТВА: БАР'ЄРИ ВПРОВАДЖЕННЯ АГРАРНИХ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ …….. ***117***
Расевич В. В. НАУКОВО ОБҐРУНТОВАНІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПІДХОДИ ТА РИНКОВО ОРІЄНТОВАНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ПРОВЕДЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСАЛТИНГОВОГО СУПРОВОДУ НА ОСНОВІ НАУКОВИХ РОЗРОБОК …….. ***119***
Томашина Г. П. НЕЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНИХ ПОКАЗНИКІВ ПРОДУКТИВНОСТІ РОСЛИННИЦТВА У ЦЕНТРАЛЬНОМУ РЕГІОНІ – НАСЛІДОК НЕДОСТАТНЬОГО ВПРОВАДЖЕННЯ АГРОІННОВАЦІЙ …….. ***121***

Отже, результати дослідження інформаційних потреб стейкхолдерів та розроблення концепції «SeedsVision Global» дають підстави розглядати цифрову екосистему як механізм трансферу інновацій у сучасному насінництві. Її цінність полягає не лише в накопиченні інформації, а й у формуванні повного ланцюга взаємодії: дослідження → верифікація → систематизація → цифрове поширення → професійна комунікація → практичне рішення агровиробника.

Формування такої екосистеми сприятиме скороченню інформаційної дистанції між науковими установами, селекційними центрами, насіннєвим бізнесом та агровиробниками, підвищенню обґрунтованості вибору сортів і гібридів та прискоренню впровадження інновацій у виробництво. У перспективі «SeedsVision Global» може стати важливим елементом цифрової та інноваційної інфраструктури аграрного сектору України, забезпечуючи не лише доступ до даних, а й формування єдиного інформаційно-комунікаційного середовища для розвитку сучасного насінництва.

ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ ТА ЦИФРОВИЙ МЕХАНІЗМ ТРАНСФЕРУ ІННОВАЦІЙ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ СЕКТОРІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Коваленко Н.П., Поспєлова Г.Д.

Полтавський державний аграрний університет (м. Полтава)

Трансформація агропромислового комплексу України в умовах глобальних економічних зрушень, безпекових ризиків та євроінтеграційних процесів вимагає докорінного оновлення підходів до техніко-технологічної модернізації виробництва [1]. Системоутворювальним елементом забезпечення конкурентоспроможності регіональних агропродовольчих систем виступає інституційно сформований механізм трансферу інновацій. Цей механізм призначений для створення безперервного циклу розробки, адаптації, правової охорони та впровадження науково-технічних результатів у діяльність агровиробників усіх рівнів господарювання.

Трансфер технологій в аграрній сфері являє собою складний структурований процес передачі правових, наукових, організаційних та інженерних рішень від розробників до імплементаторів. Нормативно-правова модель цього процесу в Україні базується на Цивільному кодексі України та Законі України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» [2], 19-21 статті якого регламентують умови розпорядження правами інтелектуальної власності та порядок укладання супутніх договорів про надання технічних та інжинірингових послуг. Законодавство визначає трансфер технології як процес передачі розробок, який обов'язково оформлюється шляхом укладення двосторонньої або багатосторонньої угоди між фізичними та юридичними особами. В академічному секторі, зокрема у структурах

Національної академії наук України та Національної академії аграрних наук України, порядок комерціалізації визначається спеціальними положеннями про використання об'єктів права інтелектуальної власності.

Проте системними бар'єрами у функціонуванні вітчизняної системи трансферу знань є висока фрагментованість інноваційних ініціатив у закладах вищої освіти та науково-дослідних установах, суттєва недосконаліть інституційних важелів комерціалізації наукових результатів, а також технологічний розрив між фундаментальними дослідженнями та реальними потребами приватного агробізнесу. Подолання їх вимагає розбудови дієвої інноваційної екосистеми, в якій наукові знання конвертуються у сталий економічний результат.

Формування регіональних механізмів трансферу інновацій безпосередньо узгоджується із цілями Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій до 2030 року [3]. Критичними завданнями при цьому є: розмінування територій; реалізація земельної реформи; впровадження кліматично орієнтованого сільського господарства для адаптації до глобальних кліматичних змін; поглиблення переробки сільськогосподарської сировини, а також масштабна цифровізація та систематичний обмін знаннями для збереження продовольчої безпеки.

Ключовим інструментом цифрової трансформації механізму трансферу стало впровадження Державного аграрного реєстру (ДАР). Створений у серпні 2022 року за сприяння Європейського Союзу та законодавчо закріплений Верховною Радою України у вересні 2024 року, ДАР виступає єдиною цифровою платформою, яка забезпечує прозорий розподіл державних субсидій, дотацій та міжнародних ресурсів підтримки для модернізації агровиробництва.

Суттєву роль у трансфері новітніх технологій відіграють програми міжнародної технічної допомоги. Програма USAID з аграрного і сільського розвитку (USAID AGRO) спрямована на забезпечення виробників високоякісними матеріально-технічними ресурсами, модернізацію інфраструктури зберігання і післяврожайної обробки, а також на розширення доступу суб'єктів господарювання до нових ринків збуту. У межах ініціативи USAID AGRI-Україна формуються нові інструменти подолання розриву між науковим співтовариством та інвесторами.

Практична реалізація механізму трансферу інновацій досягає найбільшої ефективності в межах локальних агроінноваційних кластерів, які об'єднують приватний бізнес, наукові установи, освіту та місцеві громади. Створення таких інституцій дозволяє оптимізувати витрати на впровадження технологій та забезпечити швидку апробацію розробок.

На регіональному рівні пріоритетним є масштабування досвіду кластеризації за прикладом Podillia Greenhouse Cluster із поєднанням 3D-друкованих тренінгових центрів, відновлюваної енергетики та різнотипних демонстраційних теплиць.

Таким чином, результати дослідження доводять, що розбудова регіонального механізму трансферу інновацій в АПК вимагає синергії держави, науки, агробізнесу та міжнародних партнерів. Ключовими векторами є вдосконалення законодавства щодо інтелектуальної власності, цифровізація через Державний аграрний реєстр та розвиток агроінноваційних кластерів. Це дозволить подолати бар'єр між наукою і виробництвом, забезпечивши модернізацію та конкурентоспроможність АПК України.

Джерела та література

1. Коваленко Н. П., Поспєлова Г. Д. Наукове забезпечення цифрової трансформації фітосанітарного моніторингу в Україні: стан та перспективи. *Історія освіти, науки і техніки в Україні* : матеріали XXI Всеукр. наук. конф. молодих учених та спец. (Київ, 20–21 трав. 2026 р.) / НААН, ННСГБ [та ін.] ; редкол.: В. А. Вергунов (гол. ред.) [та ін.]. Вінниця : ТВОРИ, 2026. С. 174–176.

2. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій : Закон України від 09 лип. 2006 р. № 143-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 45. Ст. 434.

3. Про схвалення Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024–2027 роках : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 листоп. 2024 р. № 1145-р. *Офіційний вісник України*. 2024. № 103. Ст. 6271.

ВІД НАУКОВОЇ РОЗРОБКИ ДО ГОСПОДАРСТВА: БАР'ЄРИ ВПРОВАДЖЕННЯ АГРАРНИХ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ

Немиря М. Г.

Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН *(м. Київ)*

Для впровадження аграрної розробки господарству потрібні відповіді на практичні питання: чи сумісна вона з наявною технікою, скільки коштує її застосування та хто супроводжуватиме виробниче випробування. Мета роботи – визначити бар'єри такого переходу й запропонувати порядок їх подолання на прикладі точного землеробства. Використано аналіз державної стратегії, дослідження FAO та європейського підходу до співпраці науки з виробниками.

Стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року пов'язує поширення інновацій з інтеграцією досліджень, освіти й дорадництва. У документі відзначено переважання консультацій від постачальників виробничих ресурсів [1, с. 39]. Звіт FAO, опублікований у 2022 році, визначає серед перешкод упровадженню точного землеробства початкові витрати, невизначеність результату, кадрові та технічні обмеження [2, с. 39]. Його довоєнні матеріали використано для пояснення механізмів, а не оцінювання поширеності цих бар'єрів у 2026 році.